

Årsredovisning för Universitetskanslersämbetet 2018



Årsredovisning för Universitetskanslersämbetet 2018
Reg. nr. 121-114-19

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2019
Författare: Avdelningen för verksamhetsstöd

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Myndighetschefens förord	4
Universitetskanslersämbetets organisation	5
Uppdrag och mål	5
Vår vision är	5
Våra mål är att	5
Året som gått	6
Resultatredovisning	11
UKÄ:s intäkter och kostnader per verksamhetsgren	11
Kvalitetssäkring	11
Granskning av effektivitet och uppföljning	17
Uppdrag om forskning	22
Tillsyn	23
Överklagandenämnden för högskolan och Högskolans avskiljandenämnd	26
Chefsutveckling	27
Kompetensförsörjning	28
Resultat och målanalys	30
Den självklara kunskapskällan om högre utbildning och forskning	31
Skapa resultat som är till nytta för högskolesektorns utveckling	33
Sammanställning av väsentliga uppgifter	36
Resultaträkning	37
Balansräkning	38
Anslagsredovisning	40
Tilläggsupplysningar och noter	41
Tilläggsupplysningar	41
Redovisningsprinciper	41
Värderingsprinciper	41
Uppgifter om ledande befattningshavare	44
Noter	46
Myndighetschefens underskrift	52

Myndighetschefens förord

Regeringens mål för verksamhetsområdet Universitet och högskolor är att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt (prop. 2018/19:1). Vidare definieras i forskningspropositionen Kunskap i samverkan (prop. 2016/17:50) att målet med regeringens forskningspolitik är att "Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en ledande kunskapsnation där högkvalitativ forskning, högre utbildning och innovation leder till samhällets utveckling och välfärd, näringslivets konkurrenskraft och svarar mot samhällsutmaningar vi står inför, både i Sverige och globalt".

Under 2018 genomförde UKÄ flera större projekt och publicerade ett stort antal rapporter som har betydelse för sektorns utveckling inom alla våra verksamhetsområden. De särskilda uppdrag som vi fick 2017, med anledning av den forskningspolitiska propositionen, avrapporterades också under 2018. I flera delar fortsätter arbetet med att utveckla och integrera resultaten, genom att bland annat granska lärosätenas arbete med kvalitetssäkring av forskning, utveckla statistik och analys för forskning och samordna myndigheter i den ordinarie verksamheten.

UKÄ arrangerade både breda dialoger och mer fokuserade samtal på specifika teman såsom studentinflytande, kvalitetssäkring, hållbar utveckling, rättssäkerhet, samverkan, kompetensförsörjning, forskarutbildning och UKÄ:s nya forskningsuppdrag i syfte att bidra med kunskap, sprida resultat och förankra vårt metodutvecklingsarbete. Vårt utåtriktade arbete skapar också många möjligheter för att stärka nyttan med den samlade verksamheten inom UKÄ. Till flera av våra uppdrag har även olika former av referensgrupper knutits och vi deltar också i andra organisationers motsvarande grupperingar och i olika samverkans- och samordningsforum mellan myndigheter.

Från och med 2019 ska alla myndigheter analysera sin verksamhet i årsredovisningen. UKÄ har redan börjat utveckla former och metoder för att följa upp myndighetens arbete och de effekter som kan påvisas för högskolesektorn. Det kommer att ha stor betydelse för UKÄ:s verksamhet att på detta sätt kunna följa upp hur vår verksamhet bidrar till utvecklingen av högskolesektorn.

UKÄ:s uppdrag är ansvarsfullt och viktigt för universitets- och högskolesektorn. Myndighetens medarbetare och samarbetspartner och alla som ingår som bedömare eller externa referenspersoner i projekt är centrala för det goda resultat som UKÄ kan rapportera. När året nu summeras förtjänar alla goda insatser att särskilt nämnas ytterligare en gång. Utan detta engagemang skulle inte verksamheten kunna genomföras!

Anders Söderholm
Generaldirektör

Universitetskanslers- ämbetets organisation

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har cirka 90 anställda, organiserade i fyra avdelningar:

- Analysavdelningen
- Avdelningen för verksamhetsstöd
- Juridiska avdelningen
- Utvärderingsavdelningen.

UKÄ är en enrådgivningsmyndighet med ett insynsråd. Myndighetschefen är ordförande i insynsrådet.

Under 2018 genomfördes en omorganisation där kommunikationsavdelningen, ledningskansliet och avdelningen för verksamhetsstöd slogs ihop till en avdelning. Utvärderingsavdelningen genomförde en intern omorganisation som resulterade att de två enheterna slogs ihop och enhetscheferna gick över till att bli biträdande chefer.

Uppdrag och mål

Utifrån det styrande ramverket sammanfattar UKÄ sitt uppdrag som att vi utövar juridisk tillsyn, granskar effektiviteten och utvärderar kvaliteten i högre utbildning, granskar lärosätenas kvalitetssäkring av forskning och prövar ansökningar om examenstillstånd. Vi har ett övergripande statistikansvar och bevakar och analyserar frågor som rör högskolan. Vi arbetar även med att främja chefsutveckling vid universitet och högskolor.

UKÄ tydliggör sin roll i universitets- och högskolesektorn genom en övergripande vision och fyra mål för myndigheten:

Vår vision är

- Granskning för utveckling – vi säkrar Sverige som kunskapssamhälle.

Våra mål är att

- Vara den självklara kunskapskällan om högre utbildning och forskning.
- Skapa resultat som är till nytta för högskolesektorns utveckling.
- Vara en attraktiv arbetsplats där engagerade medarbetare kan utvecklas.
- Arbeta samordnat och resurseffektivt.

Året som gått

Här följer några viktiga händelser och publiceringar under 2018:

Januari

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutade att ge Mittuniversitetet tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 och mot gymnasiet i undervisningsämnet matematik.

Beslut om utbildningsutvärderingar:

- Forskarutbildningar inom etik och religionshistoria. Fyra utbildningar fick omdömet hög kvalitet.

Februari

Redovisade regeringsuppdrag:

- Uppföljning av studenters inaktivitet på kurs (111-5-18 / 1).
- Delrapport av uppdraget om samverkan om kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården (111-342-16).
- Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden (Rapport 2018:1).

Statistiska analyser:

- Färre examinerade jämfört med föregående läsår (111-5-18/2).

Beslut om vägledning för:

- Utvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå (112-498-16).
- Utvärdering av utbildning på forskarnivå, reviderad vägledning (112-44-18).
- Granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete (411-83-18).
- Tillsyn av lärosätenas regeltillämpning, lärosätetillsyn (32-168-17).

Tillsynsbeslut:

- Studentinflytande vid rekrytering av rektor och prorektor (31-00084-17).

Mars

UKÄ anordnade en konferens om hållbar utveckling i samarbete med Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) med 100 deltagare på plats (webbsändes). UKÄ ordnade också ett upptaktsmöte inför forskolläro- och grundläro-utvärderingen med 52 deltagare på plats (webbsändes).

Beslut om utbildningsutvärderingar:

- Forskarutbildningar inom psykologi. Tio utbildningar fick omdömet hög kvalitet och två utbildningar fick omdömet ifrågasatt kvalitet.

Statistiska analyser:

- Nybörjare och examinerade på lärarutbildning: Var fjärde nybörjare på ämneslärarutbildningen är en KPU-student (111-5-18/3).
- Fortsatt fler betalande studenter 2017 (111-5-18/4).
- Förkunskaper, social bakgrund och rekrytering till högskolan (111-5-18/5).

Tillsynsbeslut:

- Antagning till utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet (32-00324-17).

April

Upptaktsmöte inför forskarutbildningsutvärderingar med 46 deltagare på plats (webbsändes).

Redovisade regeringsuppdrag:

- Kvalitetssäkring av forskning – rapportering av ett regeringsuppdrag (Rapport 2018:2).
- Samordning av utvärderingar och uppföljningar – rapportering av ett regeringsuppdrag (Rapport 2018:3).
- Samverkan om dimensionering av utbildning (Rapport 2018:4).
- Redovisning av regeringsuppdrag att utveckla uppföljning av forskning (Vetenskapsrådet 2018).

Statistiskt meddelande:

- Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2016/2017 (52-34-18).

Maj

Redovisade regeringsuppdrag:

- Uppföljning av dimensionering av vissa utbildningar (51-192-17)
- Årsrapport 2018 (Rapport 2018:5).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutade att ge Södertörns högskola tillstånd att utfärda masterexamen inom ämnet medieteknik.

Beslut om utbildningsutvärderingar:

- Forskarutbildningar inom arkitektur. Tre utbildningar fick omdömet hög kvalitet och en utbildning fick omdömet ifrågasatt kvalitet.
- Forskarutbildningar inom nationalekonomi. Tio utbildningar fick omdömet hög kvalitet och sex utbildningar fick omdömet ifrågasatt kvalitet.
- Forskarutbildningar inom historia. Sju utbildningar fick omdömet hög kvalitet och fem utbildningar fick omdömet ifrågasatt kvalitet.

Statistiska meddelanden:

- Svensk och utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2016/2017 (52-34-18).

Juni

UKÄ genomförde ett frukostseminarium om Årsrapporten 2018 med cirka 200 deltagare på plats (webbsändes).

På uppdrag av regeringen genomförde UKÄ en konferens i samarbete med Nordiska ministerrådet med 190 deltagare från alla nordiska länder på plats (webbsändes).

Redovisade regeringsuppdrag:

- Higher Education in Sweden, 2018 Status Report (Rapport 2018:10).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutade att avslå Högskolan Kristianstads ansökan om tillstånd att utfärda doktorsexamen inom området hälsa i samverkan.
- UKÄ beslutade att ge Högskolan Dalarna tillstånd att utfärda ämneslärarexamen mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i undervisningsämnet modersmål arabiska.
- UKÄ beslutade att ge Högskolan Väst tillstånd att utfärda ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 i undervisningsämnet svenska som andraspråk.

Beslut om utbildningsutvärderingar:

- Forskarutbildningar inom pedagogik. Femton utbildningar fick omdömet hög kvalitet och fyra utbildningar fick omdömet ifrågasatt kvalitet.
- Forskarutbildningar inom datavetenskap. Åtta utbildningar fick omdömet hög kvalitet och fem utbildningar fick omdömet ifrågasatt kvalitet.

Beslut om lärosätetillsyner:

- Karolinska Institutet (Rapport 2018:7).
- Försvarshögskolan (Rapport 2018:8).
- Gymnastik- och idrottshögskolan (Rapport 2018:9).

Beslut om en tillsynspromemoria:

- Inom vilken tid bör kurs- och utbildningsplaner vara fastställda och tillgängliga för studenterna? (32-00481-17).

Beslut om en ny vägledning för examenstillståndsprövningar (112-41-18).

Statistiska meddelanden:

- Doktorander och examina på forskarnivå 2017 (52-34-18).
- Personal vid universitet och högskolor 2017 (52-34-18).

Augusti

Rapportering av regeringsuppdrag:

- Slutrapport: Nordiska ministerrådskonferensen Current Priorities and Future Challenges: Higher Education in the Nordic Region (111-33-18).

September

Upptaktsmöte inför ämneslärarutvärderingen, 52 deltagare på plats (webbsändes).

UKÄ anordnade en konferens om samverkan tillsammans med SUHF, drygt 50 deltagare.

Statistisk analys:

- Rekrytering till högre utbildning från Sveriges län och kommuner. Fortsatt minskning av 19-åringar som påbörjar högskolestudier (111-5-18/6).

Oktober

UKÄ anordnade en rättsäkerhetskonferens med 300 deltagare på plats.

Redovisning av regeringsuppdrag:

- Rapportering av uppdrag om att utveckla uppföljningen av vissa anställningar (111-435-18).

Andra publikationer:

- Tidsbegränsade anställningar bland högskolans forskande och undervisande personal (Rapport 2018:11).
- Statistisk analys: Var fjärde doktorand har varit utomlands under forskarutbildningen (111-5-18/7).
- Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet (411-450-18).
- Lärarledd tid i den svenska högskolan. En studie av scheman (Rapport 2018:15).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ föreslog att Brunnsviks folkhögskola får tillstånd att utfärda konstnärlig högskoleexamen i musik, inriktning mot musikskapande.

November

Redovisning av regeringsuppdrag:

- VAL II – delrapportering med fokus på kompetensförsörjning och resultat hittills (Rapport 2018:16).

Andra publikationer:

- Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå ht 2018 (52-34-18).
- Nybörjare i högskolan 2017/18: Antalet nybörjare i högskolan ökar (111-5-18/8).
- Internationell studentmobilitet i högskolan 2017/18 (52-34-18).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutade att ge Högskolan i Gävle tillstånd att utfärda civilingenjörsexamen.

Beslut om lärosätetillsyner:

- Kungliga Tekniska högskolan (Rapport 2108:14).
- Sveriges lantbruksuniversitet (Rapport 2018:13).
- Stockholms konstnärliga högskola (Rapport 2018:12).

December

UKÄ anordnade en studentkårsdag med 82 deltagare på plats (webbsändes).

Analys och statistiska meddelanden:

- Studenternas prestationsgrad fortsätter att öka (111-5-18/9).
- Högskolenybörjare 2017/18 och doktorandnybörjare 2016/17 efter föräldrarnas utbildningsnivå (52-34-18).

Beslut om examenstillstånd:

- UKÄ beslutade att avskriva Sophiahemmet Högskolas ansökan om tillstånd att utfärda magisterexamen och masterexamen inom området klinisk hälsopromotion.

Tillsynsrapporter:

- Vägledning om studenternas rättssäkerhet vid nedläggning av utbildningsprogram (32-413-15).
- Vägledning för högskolornas handläggning av överklaganden (32-500-18).

Resultatredovisning

Med resultat menar UKÄ de prestationer som verksamheten åstadkommer tillsammans med de verksamhetsnära effekter som går att mäta eller urskilja. De verksamhetsnära effekterna kopplas i sin tur till myndighetens vision och fyra övergripande mål som presenteras ovan.

Detta kapitel inleds med en redovisning av UKÄ:s samlade kostnader per verksamhetsgren. Därefter redovisas 2018 års viktigaste resultat, det vill säga prestationer från, och ett urval av verksamhetsnära effekter av, myndighetens kärnverksamhet: kvalitetssäkring, granskning av effektivitet och uppföljning, uppdrag om forskning, juridisk tillsyn och nämndstöd, chefsutveckling, integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten och kompetensförsörjning.

UKÄ:s intäkter och kostnader per verksamhetsgren

Tabell 1. Kostnader (tkr).

Verksamhet	2018	2017	2016	2015
Kvalitetssäkring	71 231	67 633	61 983	59 056
Tillsyn och nämndstöd	22 747	21 722	22 159	23 495
Granskning av effektivitet och uppföljning	51 552	49 838	51 018	55 237
Chefsutveckling	373	127	473	226
Summa verksamhetens kostnader	145 903	139 320	135 633	138 014

Kostnaderna har ökat med cirka 5 miljoner sedan föregående verksamhetsår (tabell 1). Den största ökningen rör kvalitetssäkring och beror bland annat på att kvalitetssäkringssystemet för grundnivå och avancerad nivå nu är helt implementerat. Ökningen beror även på myndighetens utvidgade uppdrag, vilket inneburit metodutveckling för att kvalitetssäkra forskning, statistikutveckling och arbete med att ta fram indikatorer för forskningskvalitet.

Kvalitetssäkring

UKÄ ansvarar för att kvalitetssäkra universitetens och högskolornas verksamhet genom att granska lärosätenas kvalitetssäkringsarbete, utvärdera utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, göra uppdrag och och pröva examenstillstånd. Granskningarna som UKÄ gör syftar till att utveckla utbildningarnas kvalitet och kontrollera att utbildningarna svarar upp mot högskolelagen och

högskoleförordningens bestämmelser så att studenterna får utbildningar av hög kvalitet. På ett övergripande plan är syftet att bidra både till individens möjlighet till utbildning och personlig utveckling, och till att få en välutbildad arbetskraft som stärker Sveriges konkurrenskraft.

Examenstillstånd

Inom ramen för det nationella kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning beslutade UKÄ under året om elva prövningar av examenstillstånd (tabell 2).

Tabell 2. Examenstillståndsprövningar. Avgjorda prövningar per examen och utfall 2018 (antal).

Examen	Antal	Varav			Möjlighet till förlängd prövningstid
		Beviljanden	Avslag	Avskrivna	
Generella examina på forskarnivå	1		1		
Generella examina på avancerad nivå	3	1		2	
Konstnärliga examina på grundnivå	1	1			
Civilingenjör	1	1			
Ämneslärarexamen	5	4			1
Totalt	11	7	1	2	1

Utbildning på forskarnivå

Under 2018 pågick även utvärderingar av över hundra utbildningar på forskarnivå inom elva projekt. Beslut fattades gällande 83 stycken av dessa, varav 57 fick omdömet hög kvalitet och 24 fick omdömet ifrågasatt kvalitet (tabell 3).

Tabell 3. Antal utvärderingar och antal utbildningar, på forskarnivå. Totala kostnader.

	2018	2017	2016	2015
Pilotprojekt (utbildningar)			13 (13)	13 (13)
Projekt (utbildningar)	11 (111)	11 (95)	11 (95)	
Beslut	7 (83)	4 (12)	13	0
Utgående balans	4 (28)	7 (83)	11 (95)	13 (13)
Total kostnad (tkr)	13 403	22 569	11 230	13 071

Beslut fattades om följande utbildningar på forskarnivå:

- Arkitektur – 4 utbildningar.
- Datavetenskap – 14 utbildningar.
- Etik och religionshistoria – 4 utbildningar.
- Historia – 13 utbildningar.
- Nationalekonomi – 16 utbildningar.
- Pedagogik – 20 utbildningar.
- Psykologi och tillämpad psykologi – 12 utbildningar.

Under 2018 började vi även utvärdera följande utbildningar på forskarnivå. Arbetet är inte avslutat och beslut kommer fattas under 2019:

- Design – 5 utbildningar.
- Musik – 2 utbildningar.
- Produktionsteknik, arbetsvetenskap och ergonomi – 12 utbildningar.
- Språk och litteratur – 9 utbildningar.

År 2017 utvärderades tolv utbildningar på forskarnivå, varav en utbildning fick omdömet ifrågasatt kvalitet. Uppföljning av denna utbildning startade hösten 2018.

Utbildningar på grundnivå och avancerad nivå

Ett stort antal utvärderingar av förskollärary- och grundläraryutbildningar och ämnesläraryutbildningar inleddes under 2018:

- Förskolelärare – 19 utbildningar.
- Grundlärare – 48 utbildningar.
- Ämneslärare – 104 utbildningar.

UKÄ beräknar att beslut tas i april 2019 för förskollärary- och grundläraryutbildningarna. Beslut för utvärderingarna av ämnesläraryutbildningarna kommer att fattas hösten 2019.

Tabell 4. Antal ärenden och beslut för utbildningar på grundnivå och avancerad nivå.

	2018	2017	2016	2015
Ärenden	3 (171)	8	8	0
Beslut	0	8	0	0
Utgående balans	3 (171)	0	8	0
Total kostnad (tkr)	20 551	5 757	1 575	277

Lärosätesgranskningar

Under året påbörjades också ett knappt tiotal granskningar av kvalitetssäkringsarbetet på nedanstående lärosäten, och de är under beredning. Beslut planeras till mars 2019 för de lärosäten som ingår i omgång 1 och till oktober för omgång 2.

Omgång 1:

- Högskolan i Borås.
- Stiftelsen högskolan i Jönköping.
- Malmö universitet.
- Mälardalens högskola.

Omgång 2:

- Ersta Sköndal Bräcke högskola.
- Försvarshögskolan.
- Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Röda Korsets högskola.
- Sophiahemmet Högskola.

Jämställdhet inom ramen för systemet för att kvalitetssäkra högre utbildning och forskning

Utvärderingsavdelningen såg ur ett jämställdhetsperspektiv över utredarhandboken, bedömarhandboken och vägledningarna för granskningarna inom de olika komponenterna. Det är ett löpande arbete som görs återkommande. Under året blev också jämställdhetsperspektivet mer integrerat i bedömarutbildningen, och finns nu uttalat i den så kallade bedömarinstruktionen.

I början av 2018 färdigställdes en rapport internt på utvärderingsavdelningen som innehöll en analys av hur lärosätena hanterade jämställdhetsperspektivet i samtliga pilotutvärderingar under 2017. Den blev ett viktigt underlag i utvecklingsarbetet som rör bedömningsområden, bedömningsgrunder och perspektiv i de olika komponenterna.

Hösten 2018 genomfördes ett internt seminarium på UKÄ om lärosätenas arbete inom ramen för *Jämställdhetsintegrering av högskolor och universitet* med inbjudna talare från två lärosäten och en studentkår. Seminariet var öppet för alla på utvärderingsavdelningen och där deltog även medarbetare från andra avdelningar.

Ovan redovisas antalet kvalitetsgranskningar inom de olika komponenterna som UKÄ utförde under 2018 (Tabell 3 och 4). I webbportalen Högskolekollen redovisas på ett överraskande sätt hur jämställdhetsperspektivet har bedömts i varje enskild granskning.

Bidrag till kvalitetsutveckling

UKÄ har också i uppdrag att årligen redovisa hur kvalitetssäkringen har bidragit till kvalitetsutveckling och hög kvalitet i universitetens och högskolornas verksamhet. Därför har UKÄ tagit fram ett ramverk som möjliggör årliga egeninitierade uppföljningar och återrapporteringar till regeringen. Under 2018 granskades utvärderingen av utbildningar på forskarnivå vilket redovisats i rapporten *Granskning för utveckling. 95 utvärderade utbildningar på forskarnivå 2017–2018* (Rapport 2019:1). I rapporten lyfts utvecklingsområden och goda exempel fram. Där ingår också en fördjupande granskning av små forskarutbildningsmiljöers specifika förutsättningar.

UKÄ frågade via enkäter om kontaktpersonerna för de utvärderade ämnena anser att granskningen bidragit till högre kvalitet. Svarsfrekvensen var 60 procent och majoriteten anser att den gjort så i hög grad eller mycket hög utsträckning. Många menar att arbetet med självvärderingen är kvalitetshöjande och utvecklande, snarare än resultatet i sig.

Internationellt samarbete om utvärdering av högre utbildning och forskning

Fokus i de internationella engagemangen var liksom under tidigare år på samarbeten inom Nordic Network of Quality Assurance (NOQA), The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) och The European Consortium for Accreditation (ECA). Representanter för UKÄ deltar regelbundet vid möten som arrangeras inom ENQA-samarbetet, och en medarbetare vid UKÄ sitter i styrelsen för ECA. Huvudsyftet är att utveckla det svenska kvalitetssäkringssystemet och att bygga och upprätthålla väsentliga internationella nätverk.

UKÄ leder sedan 2016 ett EU-finansierat projekt som ska kvalitetssäkra europeiska utbildningar inom mänskliga rättigheter: Modernity, Education and Human Rights (MEHR). I det svenska projektet ingår Karolinska Institutet och den europeiska studentorganisationen ESU, som är en paraplyorganisation för Europas nationella studentföreningar. Förutom Sverige deltar även Kroatien och Portugal. Två rapporter har publicerats inom projektet, varav en 2018. Under året deltog UKÄ även i konferensen *Migration, human rights and intercultural skills in higher education – workshop and international conference* med anledning av detta projekt.

Inom det nordiska nätverket NOQA deltar UKÄ i ett samverkansprojekt med fokus på effektstudier av kvalitetssäkringssystem. Temat för 2018 års konferens i projektet var kopplingen mellan forskning och utbildning, och deltagarna var totalt 50 personer från Danmark, Estland, Finland, Grönland, Island, Lettland, Litauen, Norge och Sverige.

Under 2018 deltog UKÄ också i ett projekt inom ramen för ett samarbete som är initierat av European Higher Education Area (EHEA). Samarbetet går under rubriken Bologna Peer Support Group, och den del som UKÄ deltar i fokuserar på att kvalitetssäkra högre utbildning och forskning. Arbetet fortsätter under kommande år.

Kostnader för kvalitetssäkring 2018

Kostnaderna för UKÄ:s kvalitetssäkring ökade något under 2018, dels beroende på ett mer intensivt arbete med att utveckla metoder för granskning av lärosätenas system för att kvalitetssäkra forskning, och dels beroende på regeringsuppdraget om att samordna uppföljning och utvärdering när det gäller verksamhet, i första hand forskning, vid universitet och högskolor. Dessa kostnader redovisas i prestationsgruppen Övergripande kvalitetssäkring. Den verksamhet och de prestationer som kommit ut av regeringsuppdraget och metodutvecklingen redovisas i kapitlet *Uppdrag om forskning*.

Antalet ansökningar om examenstillstånd var betydligt färre under 2018 jämfört med de 2017, elva jämfört med 34, vilket följaktligen ledde

till färre prövningar. Kostnaden per prövning har dock ökat till viss del, på grund av att UKÄ har börjat tillämpa en ny modell med större bedömargrupper för prövningarna som stämmer bättre med övriga komponenter i det nationella kvalitetssäkringssystemet. I oktober sökte sex lärosäten tillstånd för tandhygiensitsexamen, och kostnaderna för det har framför allt belastat 2018, trots att beslut tas först i februari 2019.

Tabell 5. Examenstillståndsprövningar 2015–2018. Antal och kostnader (tkr).

	2018	2017	2016	2015
Prövningar, antal	11	34	22	29
Kostnad	7 352	8 977	8 626	9 913

Vad gäller lärosätesgranskningar ökade kostnaderna under 2018 eftersom granskningarna blev fler. Detsamma gäller kostnaderna för att utvärdera utbildningar på grundnivå och avancerad nivå, medan antalet utvärderingar av utbildningar på forskarnivå minskade jämfört med året innan, vilket ledde till sänkta kostnader. Ingen tematisk utvärdering genomfördes under 2018. Den kostnad som trots allt finns för denna prestationsgrupp gäller en återföringskonferens som genomfördes i samarbete med SUHF i mars 2018, utifrån rapporten från den tematiska utvärderingen om hållbar utveckling, Universitets och högskolors arbete med att främja hållbar utveckling (Rapport 2017:12).

Tabell 6. Prestationsgrupper kvalitetssäkring. Kostnader (tkr) 2015–2018.

Prestationsgrupper, kvalitetssäkring (tkr)	2018	2017	2016	2015
Kvalitetssäkring, övergripande	15 072	13 174	27 682	16 620
Examenstillståndsprövningar	7 352	8 977	8 626	9 913
Uppföljning av kvalitetsutvärderingar	8	419	6 418	19 175
Lärosätesgranskningar	14 151	10 525	3 567	-
Utbildningsutvärdering – grundnivå och avancerad nivå	20 564	5 757	1 575	277
Utbildningsutvärdering – forskarnivå	13 415	22 569	11 230	13 071
Tematiska utvärdering (hållbar utveckling)	669	6 212	2 885	-
Summa	71 231	67 633	61 983	59 056

Granskning av effektivitet och uppföljning

Arbetet med statistik, uppföljning, omvärldsanalys och effektivitetsgranskning syftar till att inhämta, analysera och sprida fakta och kunskap om högre utbildning samt följa och analysera utvecklingen i högskolesektorn nationellt och internationellt. Resultaten ska kunna användas som grund för slutsatser om sektorn samt utgöra underlag för att både utveckla och styra universitet och högskolor. Målgrupperna är både alla verksamma på lärosätena – inklusive studenter – och beslutsfattare inom regering, departement och riksdag. Andra intressenter är forskningsfinansiärer, medier och intresseorganisationer inom högskolesektorn. Den som söker kunskap om högre utbildning och forskning i Sverige, även i en internationell kontext, ska med fördel kunna vända sig till UKÄ.

Uppgiften att granska effektivitet och uppföljning delas på UKÄ upp i tre prestationsgrupper:

- Effektivitetsgranskning.
- Uppföljning och analys.
- Officiell statistik för högskoleväsendet.

Effektivitetsgranskning

Inom ramen för effektivitetsuppdraget beskriver och analyserar UKÄ olika företeelser som är relevanta för hur lärosätena utnyttjar sina resurser och för att bedöma produktiviteten i sektorn. Parallellt med beskrivning och analys pågår ett kontinuerligt arbete för att utveckla metoderna och definiera områden för att belysa effektivitets- och produktivitetens utvecklingen inom en så stor del av högskolesektorns uppdrag som möjligt. Under 2018 publicerades två rapporter:

- Uppföljning av studenternas aktivitet på kurs (Statistisk analys, dnr 11-5-18/1).
- Lärarledd tid i högskolan (Rapport 2018:15).

Under 2018 inleddes också ett tvåårigt projekt som handlar om resursutnyttjandet och den samhällsekonomiska effektiviteten i utbildning på forskarnivå.

Uppföljning och analys

Arbetet inom uppföljning och analys karakteriserades av specifika regeringsuppdrag som avrapporterades under året eller som kommer att avrapporteras under 2019. Men UKÄ publicerade också egeninitierade rapporter inom högskoleområdet:

- Doktorsexaminerades etablering på arbetsmarknaden (2018:1).
- Delrapport av uppdraget om samverkan om kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården (dnr 111-342-16).
- Förkunskaper, social bakgrund och rekrytering till högskolan (dnr 111-5-18/5).
- Samverkan om dimensionering av utbildning (Rapport 2018:4).
- Redovisning av regeringsuppdraget Uppföljning av dimensionering av vissa utbildningar (dnr 51-192-17).
- Årsrapport 2018 (Rapport 2018:5).
- Bonus Copyright Access (dnr 52-230-18).
- Higher Education in Sweden, 2018 Status Report (Rapport 2018:10).
- Rapportering av den av UKÄ anordnade nordiska ministerrådskonferensen (dnr 111-133-18).
- Rapportering av uppdrag om att utveckla uppföljningen av vissa anställningar (dnr 111-435-18).
- VAL II – delrapportering av ett regeringsuppdrag, med fokus på kompetensförsörjning och resultat hittills (Rapport 2018:16).

UKÄ bevakar också frågor som rör högre utbildning nationellt och internationellt. Arbetet under 2018 innebar samverkan med flera olika nätverk för omvärldsbevakning och analys.

UKÄ hade också enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2018 att planera och genomföra en konferens inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet. Uppdraget skulle redovisas i årsredovisningen för 2018, men UKÄ valde istället att göra en utförligare redovisning i en särskild rapport i augusti 2018 (Rapportering av den av UKÄ anordnade nordiska ministerrådskonferensen Dnr 111-133-18). År 2018 deltog UKÄ också i ett projekt inom Nordiska ministerrådet som kartlägger vilka indikatorer på kvalitet som används i de nordiska ländernas externa kvalitetsgranskning av lärosätena.

Enligt regleringsbrevet för 2018 ska UKÄ utveckla uppföljningen av lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande. Uppdraget ska genomföras i samarbete med Universitets- och högskolerådet (UHR) och synpunkter ska inhämtas från universitet och högskolor. Under 2018 har arbetet fortskridit enligt den redovisning UKÄ gjorde till regeringen 2017 (Rapportering av uppdrag att utveckla uppföljningen av lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräknande, Dnr 111-95-17). Arbetet har skett i nära samarbete med UHR och UKÄ har bland annat tillsatt en referensgrupp för arbetet med representation från lärosätena och UHR.

Officiell statistik för högskoleväsendet

UKÄ ansvarar enligt förordningen (2001:100) för den officiella statistiken som rör högskoleväsendet. Statistiken omfattar studenter och utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt personal och lärosätenas ekonomiska förhållanden. Underlaget för statistiken när det gäller utbildning på olika nivåer och studenter samt personal samlas in av Statistiska centralbyrån (SCB) på UKÄ:s uppdrag. UKÄ samlar själv in uppgifter om lärosätenas ekonomi.

Statistiken bearbetades och publicerades på olika sätt under året. Den officiella statistiken publicerades löpande i UKÄ:s statistikdatabas, i tabeller på UKÄ:s och SCB:s webbsidor och i statistiska meddelanden (SM).

Under 2018 publicerade UKÄ sju statistiska meddelanden som tagits fram av SCB på ämbetets uppdrag (dnr 52-34-18):

- Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2016/2017.
- Svensk och utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2016/2017.
- Doktorander och examina på forskarnivå 2017.
- Personal vid universitet och högskolor 2017.
- Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå ht 2018.
- Internationell studentmobilitet i högskolan 2017/18.
- Högskolenybjörjare 2017/18 och doktorandnybjörjare 2016/17 efter föräldrarnas utbildningsnivå.

Dessutom publiceras statistik kontinuerligt i den nya och mer användarvänliga statistikdatabas som lanserades våren 2018, Högskolan i siffror. UKÄ:s statistiska analyser, med bearbetad och analyserad statistik, är en annan form för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Under 2018 publicerades sju statistiska analyser och en rapport:

- Färre examinerade jämfört med föregående läsår (dnr 111-5-18 / 2).
- Nybjörjare och examinerade på lärarutbildning: Var fjärde nybjörjare på ämneslärarutbildningen är en KPU-student (dnr 111-5-18 / 3).
- Fortsatt fler betalande studenter 2017 (dnr 111-5-18 / 4).
- Rekrytering till högre utbildning från Sveriges län och kommuner. Fortsatt minskning av 19-åringar som påbörjar högskolestudier (dnr 111-5-18 / 6).
- Tidsbegränsade anställningar bland högskolans forskande och undervisande personal (Rapport 2018:11).
- Var fjärde doktorand har varit utomlands under forskarutbildningen (dnr 111-5-18 / 7).
- Nybjörjare i högskolan 2017/18: Antalet nybjörjare i högskolan ökar (dnr 111-5-18 / 8).
- Studenternas prestationsgrad fortsätter att öka (dnr 111-5-18/9).

Utveckling och kvalitetssäkring av statistik

Genom statistikansvaret har UKÄ ett ansvar för att utveckla och kvalitetssäkra statistiken. Under året hade vi ett antal statistiska utvecklingsarbeten för att höja kvaliteten, se över hur statistiken behöver förändras för att spegla högskolesektorn, öka den internationella jämförbarheten och tillgängliggöra statistiken på ett mer ändamålsenligt sätt.

Ett sådant utvecklingsarbete är att vi 2018 implementerade en ny och mer användarvänlig statistikdatabas som kontinuerligt byggts ut och uppdaterats. Ett utvecklingsarbete påbörjades också för att möjliggöra en avancerad export av uppgifterna i databasen. UKÄ deltog också aktivt i samarbetet mellan de statistikansvariga myndigheterna inom ramen för Rådet för den officiella statistiken (ROS). Bland annat deltar UKÄ regelbundet i rådets arbetsgrupp för metod och kvalitet.

UKÄ deltog också i en rad olika internationella statistiksamarbeten, i egenskap av statistikansvarig myndighet och i syfte att påverka kvaliteten i internationella jämförelser. Bland annat levererade vi data till den gemensamma insamlingen för OECD, Unesco och Eurostat. Samarbetena handlar även om att utveckla denna och andra insamlingar och de statistiska mått som ingår i insamlingarna. De internationella organisationerna är aktiva för att utveckla ny jämförande statistik på olika områden. UKÄ deltar bland annat sedan många år i OECD:s arbete med att ta fram utbildningsindikatorer inom projektet Indicators of Educational Systems (INES) för bland annat publikationen Education at a Glance (EAG). INES Working Party ansvarar för EAG och där ingår UKÄ som en av Sveriges delegater.

Jämställdhet inom ramen för att granska effektivitet och uppföljning

Vid produktion av statistik finns en särskild skyldighet att dela upp statistiken på kvinnor respektive män, enligt förordningen om den officiella statistiken. Under året fortsatte detta arbete och uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten i både statistiken och analyser av statistiken. På UKÄ:s webbplats finns könsuppdelad statistik om högskolesektorn lätt tillgänglig. År 2018 ordnade UKÄ även en workshop om jämställdhetsstatistik för alla på analysavdelningen och övriga intresserade medarbetare, i samarbete med SCB. SCB utvärderade också hur UKÄ efterlever regelverket för könsuppdelad statistiken, och myndigheten har gjort vissa justeringar utifrån denna granskning. Framöver kommer UKÄ att självvärdera könsuppdelningen i statistiken, vilket i förlängningen medför krav på större uppmärksamhet på detta område. Flera analyser med ett jämställdhetsperspektiv publicerades under året, och UKÄ håller även på att ta fram rutiner för att beakta jämställdhetsperspektivet i alla våra analyser.

Kostnader och resursanvändning inom granskning av effektivitet, uppföljning och officiell statistik

Kostnaderna för verksamheten inom dessa tre områden har legat i nivå med 2017. Inom den officiella statistiken ökade kostnaderna något, i första hand på grund av arbetet med ämbetets nya statistikdatabas som prioriterades högt 2018.

Tabell 7. Prestationsgrupper, kostnad (tkr) och antal rapporter.

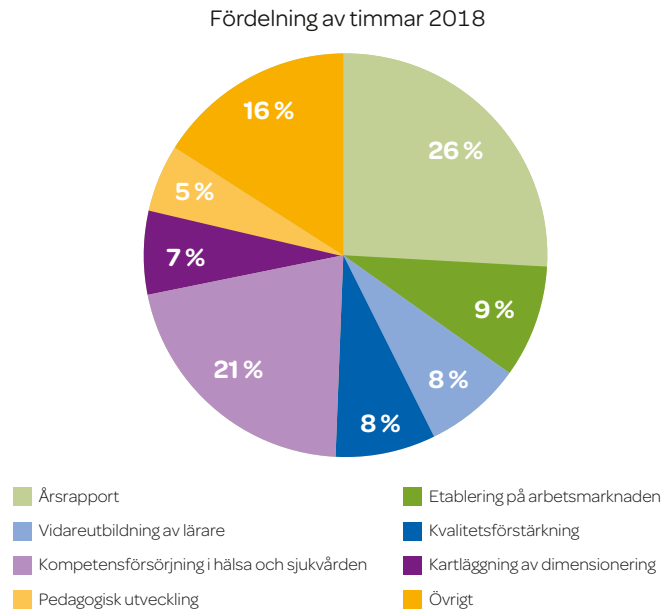
	2018	2017	2016	2015
Effektivitetsgranskning	2 773	3 762	4 199	3 784
Rapporter	2	3	4	7
Uppföljning och analys	19 866	19 986	22 553	25 836
Rapporter	11	13	11	14
Officiell statistik för högskoleväsendet	28 913	26 090	24 266	25 617
Rapporter, analyser m.m.	15	10	17	14
Summa (tkr)	51 552	49 838	51 018	55 237

För att se hur resurserna fördelas inom verksamhetsområdena kan man studera nedlagd arbetstid 2018 för olika arbetsuppgifter. Inom verksamhetsområdet effektivitetsgranskning lades merparten av den arbetade tiden på rapporten om schemalagd tid.

Diagram 1 nedan visar nedlagd arbetstid för både de uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen och de som har en särskild redovisningstidpunkt inom verksamhetsområdet uppföljning och analys. Övrigt representerar flera uppdrag och studier som var för sig står för mindre än 5 procent av analys- och uppföljningsverksamheten, till exempel uppföljning av pedagogisk utveckling, uppföljning av målen för forskningspolitiken och uppföljning av reell kompetens.

De uppdrag och projekt inom uppföljning och analys som använde mest resurser i form av nedlagd arbetstid under 2018 var arbetet med UKÄ:s årsrapport om universitet och högskolor på svenska och engelska, och det gemensamma uppdraget med Socialstyrelsen om samverkan kring kompetensförsörjningsfrågor i hälso- och sjukvården.

Diagram 1. Fördelning av nedlagd arbetstid för uppföljning och analys.



Uppdrag om forskning

År 2017 fick UKÄ ett utvidgat uppdrag, efter den senaste forskningspolitiska propositionen där regeringen betonade att det behövs en helhetssyn på högskolans verksamhet och ett närmare samband mellan forskning och utbildning för att nå de forskningspolitiska målen. Enligt instruktionen ansvarar UKÄ numera för att kvalitetssäkra *hela högskolans verksamhet*.

Under 2017 och 2018 arbetade UKÄ med tre konkreta uppdrag gällande forskning:

- Integrera granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning i det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning.
- Tillsammans med Vetenskapsrådet föreslå samordning av olika myndigheters uppföljning och utvärdering när det gäller verksamhet, i första hand forskning, vid universitet och högskolor.
- Tillsammans med Vetenskapsrådet utveckla uppföljningen av målen för forskningspolitiken genom att föreslå indikatorer.

Alla tre uppdragen redovisades till regeringen den 6 april 2018. De två sistnämnda utförde UKÄ och Vetenskapsrådet (VR) i nära samarbete, men alla uppdragen utfördes i dialog med användare och intressenter. Arbetet med de olika uppdragen samordnades därför internt på respektive myndighet, mellan de båda myndigheterna och mellan myndigheterna och intressenter i omvärlden. UKÄ hade dialog genom ett

antal olika möten med deltagare från många olika aktörer i och omkring högskole- och forskningssektorn, som också hade goda möjligheter att bidra.

Genom uppdraget om samordning tog myndigheten under 2018 initiativ till att öka samarbetet och utbytet med andra myndigheter och aktörer när det gäller övergripande frågor om att följa upp och utvärdera högskolans forskning. Inte minst intensifierades dialogen med forskningsfinansiärerna, både de statliga och de privata. Vidare utökade UKÄ under 2018 sin medverkan i arbetet med Swepub som organiseras av Kungliga biblioteket.

UKÄ startade 2018 också ett arbete för att förbättra statistiken om högskolans forskning i samverkan och dialog med SCB och andra relevanta myndigheter.

Rapporten om att granska kvalitetssäkring av forskning remitterades i april 2018 till lärosäten, forskningsråd, arbetslivs- och studentorganisationer och andra intressenter. UKÄ fick in totalt 55 svar på remissen. En sammanfattning finns publicerad på UKÄ:s webbplats tillsammans med samtliga remissvar. UKÄ använde synpunkterna i det metodutvecklingsarbete som fortsatte hösten 2018 och som fortfarande pågår. Det kommer resultera i en vägledning för UKÄ:s granskning av lärosätenas kvalitetssäkring av forskning som ska publiceras i juni 2019. Sammantaget motsvarade arbetsinsatsen för UKÄ cirka två årsarbetskrafter.

Redovisning till regeringen:

Kvalitetssäkring av forskning. Rapportering av ett regeringsuppdrag. UKÄ Rapport 2018:2

Samordning av uppföljning och utvärdering – rapportering av ett regeringsuppdrag. UKÄ Rapport 2018:3 (gemensamt uppdrag för UKÄ och Vetenskapsrådet).

Redovisning av regeringsuppdrag att utveckla uppföljningen av svensk forskning. Vetenskapsrådet 2018 (gemensamt uppdrag för UKÄ och Vetenskapsrådet).

Tillsyn

UKÄ:s uppgift att utöva juridisk tillsyn över universitet och högskolor innebär en granskning av att lärosätena följer reglerna för verksamheten. Tillsynen ska öka rättssäkerheten för enskilda personer genom att vi utreder och tar ställning till oklarheter vid rättstillämpningen.

Ett annat syfte är att underlätta för lärosätena att följa reglerna eftersom det är en grundförutsättning för att de ska kunna bedriva sin verksamhet med hög kvalitet. I rapporterna från lärosätetillsynen ger UKÄ

rekommendationer till lärosätena. UKÄ publicerar också regelbundet vägledningar i olika frågor som bedöms angelägna för regelefterlevnaden på lärosätena. De ska kunna användas av lärosätenas personal vid handläggning av ärenden.

UKÄ använder huvudsakligen tre arbetsmetoder vid tillsynen:

- Tillsynsärenden.
- Lärosätetillsyn.
- Tillsynsprojekt.

Tillsynsärenden

Tillsynsärenden startas oftast genom att studenter och andra personer anmäler brister och felaktigheter i lärosätenas rättstillämpning. Vid enstaka tillfällen initierar UKÄ själv tillsynsärenden, till exempel om medier rapporterar om missförhållanden vid ett universitet eller en högskola. Det förekommer också att ärenden lämnas över till ämbetet från andra myndigheter, till exempel Justitieombudsmannen. Ärendenas komplexitet är mycket varierande och handläggningstiden beror i sin tur på komplexiteten.

Under 2018 handlade UKÄ flera omfattande ärenden, bland annat om antagningen av doktorander vid Karolinska Institutet och studentinflytande vid Uppsala universitet.

För de tillsynsärenden som avgjordes under året, med enskilda personer som anmälare, var 36 procent av anmälarna kvinnor och 64 procent män. En man står dock bakom 13 procent av anmälningarna. Om dessa anmälningar räknas bort har 41 procent av anmälningarna gjorts av kvinnor och 59 procent av män. De flesta anmälare är studenter, men anmälningar kommer också från bland annat sökande till utbildningar och personal vid lärosätena.

Utgående balans är lägre 2018 än för tidigare år. UKÄ har arbetat aktivt med att få ner handläggningstiderna vilket börjat få effekt.

Tabell 8. Ärendebalans tillsynsärenden (antal).

	2018	2017	2016	2015
Ingående balans	66	64	80	63
Inkomna ärenden	204	195	211	171
Avslutade ärenden	221	193	227	154
Utgående balans	49	66	64	80

Lärosätetillsyn

Under 2018 fastställde UKÄ vägledningen för lärosätetillsynen. Denna tillsyn har fokus på rättsliga frågor som berörs i ESG (Standards and guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area). Det nya systemet för lärosätetillsyn koordineras med ämbetets kvalitetssäkringssystem. Under året fattades beslut om sex stycken granskningar:

- Karolinska Institutet.
- Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Försvarshögskolan.
- Kungliga Tekniska högskolan.
- Sveriges lantbruksuniversitet.
- Stockholms konstnärliga högskola.

Tillsynsprojekt

UKÄ tar initiativ till fördjupade utredningar i tillsynsfrågor som bedöms ha betydelse för studenternas rättssäkerhet och lärosätenas efterlevnad av regler. År 2018 publicerade UKÄ två vägledningar:

- Studenternas rättssäkerhet vid nedläggning av utbildningsprogram.
- Högskolornas handläggning av överklaganden.

UKÄ publicerade också tillsynspromemorian Inom vilken tid bör kurs- och utbildningsplaner vara fastställda och tillgängliga för studenterna? (32-00481-17).

Övrigt tillsynsarbete

UKÄ anordnar årligen en konferens om rättssäkerhetsfrågor inom högskolesektorn. Vid 2018 års konferens behandlades bland annat den nya förvaltningslagen, GDPR och disciplinärenden vid universitet och högskolor. De 300 deltagarna var framför allt administrativ personal och jurister vid universitet och högskolor samt studentkårsrepresentanter. En enkät visade att 89 procent av deltagarna ansåg att konferensen var ganska eller mycket givande. Presentationerna från konferensen finns publicerade på UKÄ:s webbplats.

Jämställdhet inom ramen för tillsynen

Inom ramen för lärosätetillsynen granskar UKÄ om lärosätena följer bestämmelserna i 4 kap. högskoleförordningen om jämställd representation i grupper som bereder anställningsärenden. Regeringens intentioner är också att öka andelen kvinnor inom högre lärarbefattningar, och en jämn könssammansättning bland dem som deltar i beredningen vid rekrytering av personal har stor betydelse för jämställdheten. Sex lärosäten var föremål för UKÄ:s lärosätetillsyn under året, och av dem fick fyra stycken anmärkningar när det gäller att

följa högskoleförordningens bestämmelser om jämställd representation i grupper som bereder anställningsärenden.

Under 2018 började UKÄ också kartlägga tillsynsbeslut för att analysera vilka typer av frågor som anmäls till myndigheten, vilket slags kritik UKÄ ger och om det finns skillnader i hur anmälningar från kvinnor och män bedöms.

Kostnader för tillsynen

Den sammanlagda kostnaden för tillsynsverksamheten var relativt oförändrad jämfört med tidigare år, trots en viss ökning av antalet avslutade ärenden, lärosätetillsyner och projekt. Anledningen är ett effektivare arbetsätt och varierande omfattning och svårighetsgrad på arbetet.

Tabell 9. Prestationsgrupper, kostnad och antal ärenden.

	2018	2017	2016	2015
Tillsynsärenden (tkr)	8 721	8 725	9 345	7 524
Avslutade ärenden	221	193	227	154
Lärosätetillsyn (tkr)	2 545	2 121	1 689	3 302
Antal lärosäten	6	3	5	6
Tillsynsprojekt (tkr)	2 432	2 490	2 846	4 265
Antal projekt	3	1	1	4
Summa (tkr)	13 698	13 336	13 880	15 091

Överklagandenämnden för högskolan och Högskolans avskiljandenämnd

UKÄ har till uppgift att sköta administrativa, föredragande och handläggande uppgifter åt Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och Högskolans avskiljandenämnd (HAN). ÖNH prövar överklaganden av vissa beslut som är fattade av universitet och högskolor, bland annat anställningsbeslut och beslut om att en sökande till högskoleutbildning inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen (antagningsärenden). ÖNH:s beslut kan inte överklagas. ÖNH sammanträder normalt en gång i månaden, och har cirka elva möten per år.

HAN prövar frågor om att avskilja studenter från utbildning på ansökan av ett lärosäte. Ärendena kräver en relativt stor arbetsinsats på grund av sin komplexa karaktär. HAN:s beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol av studenten och högskolan.

De handläggande och föredragande uppgifter bidrar till hög kvalitet i de båda nämndernas avgöranden. Hög kvalitet i de administrativa uppgifterna är en förutsättning för att nämndernas verksamhet ska fungera.

Kostnader för ÖNH och HAN

År 2018 ökade antalet inkomna och avgjorda ärenden något hos ÖNH som avgjorde sammanlagt 1 475 ärenden. Jämfört med 2017 var det 159 fler avgjorda ärenden, varav 42 var antagningsärenden. Antagningsärendena stod för 72 procent av samtliga avgjorda ärenden under året. Kostnaderna per ärende minskade något jämfört med året innan trots att nämnden hade två extrainsatta sammanträden. HAN sammanträdde fyra gånger under 2018. Totalt avgjordes sex ärenden.

Tabell 10. Antal ärenden och kostnad (tkr).

	2018	2017	2016	2015
Avgjorda ärenden ÖNH, antal	1 475	1 316	1 696	1 403
Avgjorda ärenden HAN, antal	6	2	6	4
Kostnad	9 049	8 386	8 279	8 404

Chefsutveckling

UKÄ har i uppdrag att främja chefsutveckling inom högskolan, och målgruppen omfattar samtliga rektorer. Under året har två årligt återkommande aktiviteter genomförts, rektorskonferensen på Steningevik och rektorsfrukosten i Almedalen. En annan viktig aktivitet var de omfattande förberedelserna inför rektorsresan till Italien (Rom) som äger rum 2019.

Uppdraget om chefsutveckling innebär också att en person från UKÄ ingår i styrgruppen för SUHF:s chefsutvecklingsprogram.

Kostnader för chefsutveckling

Tabell 11. Kostnader för chefsutvecklingsuppdraget (tkr).

	2018	2017	2016	2015
Kostnad (tkr)	372	127	473	226

Integrering av jämställdhetsperspektiv i verksamheten

UKÄ ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. För att bidra till att de nationella målen för jämställdhet uppnås ska UKÄ ha ett jämställdhetsperspektiv i de delar av verksamheten som når ut externt men även i de interna styrprocesserna.

Under perioden 2015–2018 ingick UKÄ i regeringens satsning på jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM). Myndigheten fokuserade på sina kärnverksamheter och interna styrprocesser, och har integrerat ett jämställdhetsperspektiv i lärosätets tillsynen

och i kvalitetssäkringssystemet. Ambitionen är också att alltid ha ett jämställdhetsperspektiv i arbetet med statistik och granskning av effektivitet och uppföljning. I verksamhetsplaneringen och uppföljning beaktas jämställdhetsperspektivet genom att följa väl implementerade rutiner.

Aktiviteter och konkreta arbetsätt för jämställdhetsintegrering redovisas under respektive verksamhetsområde i denna rapport, liksom en del resultat. UKÄ lämnade även i enlighet med JiM-uppdraget in mer omfattande resultatredovisning till Regeringskansliet i februari 2018 (Delredovisning av UKÄ:s arbete med jämställdhetsintegrering, reg.nr 111-455-17).

UKÄ:s arbete med jämställdhetsintegrering samordnas av ledningsstödet som är en funktion inom avdelningen för verksamhetsstöd. Samma avdelning ansvarar för UKÄ:s IT-drift och IT-system, och i det pågående arbetet med att digitalisera myndighetens processer inledde vi en diskussion för att beakta ett jämställdhetsperspektiv som kommer att fortsätta under 2019.

Arbetet med att jämställdhetsintegrera verksamheten har lett till att myndigheten nu har väl etablerade rutiner för ett sådant perspektiv i den ordinarie verksamheten. Medvetenheten har ökat hos både ledning och medarbetare, och arbetet under 2018 var framåtblickande. Under året var inriktningen att konsolidera arbetsätten för att stärka jämställdhetsperspektivet i den verksamhet som utvecklats inom ramen för JiM-uppdraget samt att säkra att perspektivet blir en del i den ordinarie verksamheten efter uppdragstidens slut, alltså från och med 2019. Jämställdhet kommer alltså att fortsätta vara en prioriterad fråga i verksamheten, vilket framgår av UKÄ:s verksamhetsplan för 2019.

Kompetensförsörjning

UKÄ är en kunskapsintensiv myndighet och medarbetarna är dess viktigaste byggsten. För att möta omvärldens förändrade förutsättningar strävar UKÄ alltid efter att vara en attraktiv arbetsgivare och utvecklande arbetsplats, vilket tydliggjorts i ett av UKÄ:s fyra verksamhetsmål – att vara en attraktiv arbetsplats där medarbetare kan bidra och utvecklas.

Under 2018 genomfördes projektet Attraktivare arbetsplats i syfte att identifiera viktiga områden för att behålla och utveckla kompetensen på UKÄ. Ett av områdena är roller och utvecklingsvägar som ger medarbetare möjlighet att ta sig an mer kvalificerade arbetsuppgifter och större ansvar, och där deras erfarenhet och kompetens tas tillvara på ett tydligt sätt. Under 2018 tog UKÄ fram och beslutade om nya seniora roller. Utgångspunkten vid tillsättningen är myndighetens uppdrag och behov av verksamhetsutveckling. En annan viktig komponent i arbetet har varit att på ett tydligare sätt arbeta med utvecklingsvägar för alla medarbetare såsom tidsbegränsade uppdrag, projekt, särskilda ansvarsområden och utvecklingsinsatser.

Under 2018 genomförde vi flera myndighetsseminarier med fokus på ämbetets nya uppdrag och ändrade instruktion. Dessutom startade en serie med interna seminarier om aktuella frågor. Konsultlösningar används framför allt inom verksamhetsstöd och kommunikation för att fylla behov av spetskompetens, resursförstärkning och utvecklingsarbete. UKÄ har bland annat upphandlat externt stöd för att säkerställa kontinuitet och kvalitet vid rekryteringar. År 2018 gjorde UKÄ det möjligt för ordinarie personal att bygga upp och förstärka rutiner och processer inom myndigheten, med hjälp av rekryteringar och tillfälliga förstärkningar.

UKÄ fäster stor vikt vid medarbetarsamtalen (planerings- och utvecklingssamtal samt lönesamtal och lönesättande samtal) som ett sätt att utveckla medarbetarna, verksamheten och organisationen. I de nya riktlinjerna för medarbetarsamtal finns ett tydligare fokus på den långsiktiga utvecklingen, och enskilda medarbetare har uppmuntrats att genomgå utbildningar utifrån de individuella kompetensutvecklingsbehov som har identifierats av chef och medarbetare. Detta har dock inte alltid gått att realisera beroende på arbetsbelastning.

Under året arbetade UKÄ systematiskt med att tillsammans med medarbetarna ta fram en handlingsplan för en attraktiv arbetsplats, i syfte att minska personalomsättningen och tydliggöra vad som förväntas av medarbetare och ledare redan vid rekryteringen. Handlingsplanen täcker tre områden: roller och utvecklingsvägar, ledarskap och medarbetarskap samt organisation. Under hösten låg fokus på roller och utvecklingsvägar. UKÄ började också arbetet med att definiera ett gott ledarskap, och effekterna kommer att följas upp bland annat genom att följa sjukfrånvaron, som har minskat något under det senaste året. En annan viktig indikator är personalomsättningen och att följa upp den med exitsamtal med de medarbetare som väljer att sluta.

Under året var bemanningsläget ansträngt på grund av hög personalomsättning. UKÄ har sedan tidigare arbetat med kompetensbaserad rekrytering för att säkerställa att vi får den kompetens vi söker. Nu har myndigheten även börjat arbeta mer proaktivt med rekrytering, vilket innebär att verksamhetens behov på ett mer strukturerat sätt sätts i fokus. Det ökar sannolikheten för att vi även i fortsättningen kan uppfylla vårt uppdrag. Forskning är ett område som prioriterats och där har UKÄ successivt ökat kompetensen, både genom rekrytering och genom kompetensutveckling.

Resultat och målanalys

Sedan den 1 januari 2019 gäller nya regler för återrapportering i årsredovisningen. UKÄ har börjat utveckla former och metoder för att följa upp arbetet i enlighet med denna verksamhetslogik:

Vårt uppdrag – Vår vision och våra mål (önskvärda effekter på längre sikt)
– Verksamhet – Prestationer – Verksamhetsnära effekter

Resultatet av UKÄ:s verksamhet kan ha både snabba kortsiktiga och mer långsiktiga effekter. En del är verksamhetsnära och mätbara såsom ändringar i regleringar och nya uppdrag, men de flesta är svårare att kvantifiera och kan dessutom urskiljas först på längre sikt.

Nedan följer en analys av några av de viktigaste prestationerna och resultaten 2018 med ett resonemang om hur de kan ha bidragit till att UKÄ når målen med verksamheten.

Hösten 2018 lät UKÄ göra en intressentanalys för att se hur myndigheten uppfattas av sina mottagare. Analysen var en uppföljning av en undersökning som gjordes 2014. Av analysen framgår att UKÄ:s verksamhet är känd och uppskattad i högskolesektorn. En ökad andel av våra intressenter tycker att UKÄ:s medarbetare är trovärdiga och kunniga och att vi agerar som "en myndighet". En stor andel anser samtidigt att det finns brister i tydlighet och tillgänglighet. Undersökningen visar dock att UKÄ:s webbplats är en av de viktigaste kommunikationskanalerna.

Ett sätt att mäta hur resultaten sprids är således att titta på webbstatistik. Totalt laddades 39 500 dokument ner från UKÄ:s webbplats under 2018. Det mest nedladdade dokumentet var vägledningen för rättssäker examination med drygt 3 800 nedladdningar, följt av årsrapporten för universitet och högskolor för 2018 med 1 700 nedladdningar. UKÄ:s vägledningar för de olika komponenterna i kvalitetssäkringssystemet laddades också ned mer än 1 000 gånger vardera. Under de senaste åren har UKÄ även utvecklat e-tjänster. Ett exempel är statistikdatabasen Högskolan i siffror som lanserades under första halvan av 2018. Den var den populäraste tjänsten med nästan 50 000 visningar. Högskolekollen, en e-tjänst som innehåller resultat från UKÄ:s olika kvalitetsgranskningar, har sedan senare halvan av 2017 byggts på successivt och hade drygt 28 000 visningar under 2018.

Den självklara kunskapskällan om högre utbildning och forskning

UKÄ publicerar kontinuerligt resultat som ökar kunskapen om högre utbildning och forskning. UKÄ har både specifika regeringsuppdrag och

bredare uppdrag som omfattar tillsyn, kvalitetssäkring och analyser, och genom dem får beslutsfattare på olika nivåer och i olika delar av sektorn underlag av hög kvalitet och relevans som de kan göra bedömningar och fatta beslut utifrån. UKÄ strävar även efter att identifiera områden där mer kunskap behövs för att beslutsfattare och andra intressenter i högskolesektorn ska kunna fatta väl informerade beslut.

Under året rapporterade UKÄ bland annat tretton regeringsuppdrag och producerade sju statistiska meddelanden och åtta statistiska analyser. Vidare avslutade vi nästan 1 500 nämndärenden och över 200 tillsynsärenden, utvärderade 95 utbildningar på forskarnivå och prövade 11 examenstillstånd.

Den rapport som är från år är en av de mest nedladdade är UKÄ:s årsrapport för universitet och högskolor (Universitet och högskolor. Årsrapport 2018. Rapport 2018:5). Rapporten ger en bred bild av den övergripande utvecklingen inom högskolesektorn, med detaljerade uppgifter inom specifika delar av verksamheten. Den används som en källa till kunskap och som ett uppslagsverk om sektorn.

Ett område som diskuterats mycket under de senaste åren är lärarledd tid. Framför allt har två perspektiv dominerat debatten, dels uppfattningen att den lärarledda undervisningens omfattning är mycket låg i vissa ämnen, dels att den har minskat över tid. För att med utgångspunkt i dessa perspektiv analyserade UKÄ scheman för kurser från 26 lärosäten för tre olika höstterminer (Lärarledd tid i den svenska högskolan, Rapport 2018:15). Bland annat analyserades sambandet mellan lärarledd tid och ersättningsbelopp. Rapporten har uppmärksammats både för resultaten och för den metod som användes. Rapporten är också ett viktigt underlag för UKÄ:s uppdrag att följa upp den senaste så kallade kvalitetsförstärkningen (uppdraget ska redovisas 2019). Efter publiceringen av UKÄ:s rapport har kravet på lärosätena när det gäller att återrapportera resultaten av förstärkningen förändrats. Tidigare skulle lärosätena redovisa "hur förstärkningen har lett till höjd kvalitet i utbildningen", men i regleringsbrevet för 2019 anges att universitet och högskolor i årsredovisningen ska redovisa och analysera hur de höjda ersättningsbeloppen har bidragit till högre kvalitet och hur medel har bidragit till att öka den lärarledda tiden inom de berörda utbildningarna.

Ett annat viktigt område i sektorn är breddad rekrytering. Här har UKÄ bidragit med analysen om förkunskaper, social bakgrund och rekrytering till högskolan (dnr. 111-5-18/5) som väckte stor uppmärksamhet under året eftersom den presenterade ny kunskap. Analysen visar att det finns en potential för breddad rekrytering samtidigt som nybörjarstudenternas förkunskaper kan förbättras. I dag ser vi en relativt liten övergång till högskolan bland studenter som har goda studieprestationer i gymnasieskolan men som kommer från studieovana hem. Om högskolan i högre grad lyckas rekrytera från den gruppen skulle förkunskaperna

bland nybörjarstudenterna öka och den sociala snedrekryteringen minska.

Inom tillsynsområdet var den nya förvaltningslagen och GDPR centrala under 2018. UKÄ har arbetat med dessa frågor på olika sätt och i oktober hölls UKÄ:s årliga rättssäkerhetskonferens med 300 deltagare från lärosäten och studentkårer. Fokus var på just dessa områden, på information om avgöranden från tillsyns- och nämndverksamhet och på disciplinärenden, i syfte att ge deltagarna mer kunskaper om regler som är viktiga för en rättssäker handläggning på lärosätena.

Studenternas prestationer, genomströmning och kvarvaro är något som uppmärksammats i två studier som UKÄ gjorde 2017:

- Lärarstudenternas gymnasiebetyg, avhopp och studieprestation
Statistisk analys, UKÄ (dnr. 2017-01-23/1).
- Tidiga avhopp från högskolan. Analyser av genomströmning på de tio största yrkesexamensprogrammen (Rapport 2017:17).

Dessa rapporter ledde bland annat lett till uppdrag till Universitets- och högskolerådet (UHR) under 2018. UHR ska kartlägga studenters jämförelsetal och betyg i de kurser som krävs för särskild behörighet på vissa program som leder till yrkesexamen. I analysen av sambanden mellan dessa betyg och studenternas prestationer, avhopp och genomströmning jämföras med resultaten i ovanstående analyser. UHR ska vidare utreda och föreslå hur en modell med högre krav för särskild behörighet kan utformas. Uppgifter om genomströmning ingår också som underlag i ämbetets nationella kvalitetssäkringssystem.

En annan viktigt fråga som UKÄ arbetade med är antagningen till forskarutbildningen, där vi påtalat att Karolinska Institutets antagning av doktorander strider mot högskoleförfattningarna (Uppföljning av tillsynsbeslut avseende antagning till utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet, dnr. 32-00243-18). Det har lett till att universitetet ändrat antagningen så att reglerna nu följs.

UKÄ bidrar regelbundet med expertstöd till utredningar på högskolans och forskningens område. Under 2018 bidrog UKÄ till internationaliseringsutredningen (SOU 2018:78 Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige), både med statistiskt underlag och genom att delta i en referensgrupp. UKÄ bidrog även med expertstöd i utredningen STRUT (En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan, SOU 2019:6).

Skapa resultat som är till nytta för högskolesektorns utveckling

Genom dialoger, samverkan, rapporter, granskningar och statistik arbetar UKÄ för att våra resultat ska komma till nytta. Som ett led i

det arbetet lanserade UKÄ under 2018 en ny och mer användarvänlig statistikdatabas som har fått ett mycket gott mottagande och besöks flitigt. Efter lanseringen fick UKÄ en del synpunkter, och efter det började vi bland annat utveckla en mer avancerad exportfunktion i samråd med våra mest frekventa och aktiva användare för att ytterligare öka användbarheten. Databasen har också inspirerat andra myndigheter som efter förfrågan fått ta del av arbetet med att utveckla den. UKÄ:s analyser med bas i statistiken, liksom enskilda statistiknyheter, fortsätter att uppmärksammas och användas av beslutsfattare och andra viktiga aktörer. Bland annat uppmärksammades under 2018 resultat ur en analys av lärarutbildningen: att matematik, teknik och naturvetenskapliga ämnen är de vanligaste ämnena för dem som läser till lärare på den kompletterande pedagogiska utbildningen (KPU) och att de som läser KPU mer sällan hoppar av sin utbildning jämfört med de studenter som går den reguljära ämneslärarutbildningen. Statistiken används flitigt i viktiga dokument såsom regeringens årliga budgetproposition.

Vår statistikverksamhet får regelbundet frågor från sektorn, medier och allmänheten. UKÄ besvarar vidare ett stort antal frågor om regel tillämpningen på högskoleområdet, antingen på telefon eller via ett frågeformulär på webbplatsen. År 2018 ställdes över 600 frågor via webbplatsen.

Under 2018 kom två nya förordningar som resultat av UKÄ:s arbete. Den ena gäller bland annat det så kallade "basåret", förordning (2018:1519) om behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning. Den process som ledde fram till den nya förordningen började med ett av UKÄ:s tillsynsbeslut från 2015. Regeringen har också fattat beslut om att ändra högskoleförordningen för att lärosätena ska kunna ge öppen nätbaserad utbildning enligt UKÄ:s förslag, ett förslag som baseras på vår rapport om möjligheter med och hinder för att införa öppen nätbaserad utbildning i svensk högskola (Öppna nätbaserade kurser (MOOCs) i svenska högskolan, Rapport 2016:1).

För att vara till nytta för högskolesektorns utveckling vill UKÄ ha en levande dialog med lärosäten och andra intressenter. Under 2018 stärktes den dialogen bland annat om pågående regeringsuppdrag, avslut av genomförda granskningar, juridiska vägledningar, dimensioneringsfrågor och utveckling av metoder för kommande kvalitetsgranskningar.

Dialogerna om det nationella kvalitetssäkringssystemet har generellt visat att lärosätena är mer medvetna om kvalitetsfrågor. Det faktum att UKÄ initierar en granskning har bland annat medfört kvalitetshöjande aktiviteter och insatser vid universitet och högskolor. Dialogen har även utvecklat vårt arbete, för att vi på ett så resurseffektivt sätt som möjligt ska kunna genomföra granskningar. Vidare har lärosätena beskrivit arbetet med självvärderingar som kvalitetshöjande i sig.

Ett annat exempel är SUHF:s arbete med att ta fram ett nationellt ramverk för forskningens kvalitet som är en direkt effekt av dialoger om UKÄ:s nya uppdrag att kvalitetssäkra forskning och den redovisning som UKÄ gjorde till regeringen i april 2018.

I mars arrangerade UKÄ tillsammans med SUHF också en dialogkonferens om utbildning för hållbar utveckling, som en förlängning av vår tidigare tematiska utvärdering av hållbar utveckling (Universitets och högskolors arbete med att främja en hållbar utveckling, Rapport 2017:12).

UKÄ har kartlagt hur universitet och högskolor samverkar med externa parter när det gäller att dimensionera utbildning, och resultatet visade att det finns en omfattande samverkan om dimensionering som dock kan förbättras på vissa områden. I september ordnade UKÄ och SUHF en workshop om kartläggningen för att sprida resultaten och diskutera hur de kan användas, och i förlängningen öka samverkan i dimensioneringsfrågor. UKÄ har också presenterat rapporten i flera sammanhang, många gånger med aktörer utanför högskolesektorn.

UKÄ har också haft ett intensivt dialog- och samverkansarbete inom det uppdrag som UKÄ har tillsammans med Socialstyrelsen sedan juli 2016, om kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Uppdraget har under året, fortsatt enligt den strävan myndigheterna har att redan under uppdragets gång uppnå effekter när det gäller ökad samverkan och dialog. Vi har bland annat haft en stor mängd möten och diskussioner med och mellan de relevanta aktörerna. Uppdraget ska redovisas 2019.

Under 2018 togs 95 beslut om utvärderingar på forskarnivå. Omdömet hög kvalitet gavs till 74 procent av utbildningarna medan 26 procent fick omdömet ifrågasatt kvalitet. Av de utbildningar som fick ifrågasatt kvalitet i den första utvärderingsomgången hade 80 procent färre än tio doktorander. En liten forskarutbildningsmiljö med få doktorander har ofta också en liten handledarresurs, ett begränsat kursutbud och en alltför småskalig seminarieverksamhet. UKÄ:s analys (Rapport 2019:1) visar att det finns många sätt att ändå erbjuda en utbildning med hög kvalitet, trots det låga antalet doktorander. Förutom ekonomiska resurser är samarbete och samordning nyckelbegrepp för att lösa de problem som kan uppstå i forskarutbildningar med få doktorander. Ett för litet kursutbud kan till exempel lösas med att doktoranderna får ekonomiskt stöd för att läsa kurser vid andra lärosäten. Att samarbeta med andra aktörer för att utöka kursutbudet kan också vara en lösning. En annan kvalitetsfråga som lyfts i flera yttranden är att karriärplaneringen för ett arbete utanför akademien behöver stärkas.

Doktorandperspektivet har lyfts fram som ett styrkeområde inom utbildningen på forskarnivå. UKÄ har i Doktorandspegeln (Rapport 2016:18) tidigare lyft fram att det finns utvecklingsområden. Även inom tillsynsarbetet har vi funnit svagheter i hur individuella studieplaner

hanterats, vilket vi tar upp i en tidigare rapport (Granskning av individuella studieplaner för doktrander, Rapport 2015:23).

I rapporten om hur kårobligatoriets avskaffande har påverkat studentinflytandet (Rapport 2017:4) konstaterar UKÄ att studentkårerna är olika väl insatta i bland annat hur studentinflytandet regleras i lag och förordning samt principerna för finansieringen. Som ett resultat fick UKÄ under 2018 i uppdrag att anordna en konferens på temat. Konferensen innehöll bland annat information om studentinflytande till kårerna, men också en diskussion om hur kunskapen hos kårerna kan stärkas ytterligare. UKÄ kommer att arbeta vidare med förslagen som kom fram under konferensen och kommunicera dem till Regeringskansliet, för att långsiktigt kunna stärka studentkårernas kunskap och arbete. Lärosätetsinsynerna under året visar även att lärosätena haft svårt att tillämpa högskoleförordningens regler om kursvärderingar och vissa regler om studentinflytande. Genom våra påpekanden får lärosätena vägledning i hur reglerna bör tillämpas. Konferensen behandlade även studenternas roll i UKÄs nationella kvalitetssäkringssystem, vilket också är ett angeläget ämne. Som ett resultat av konferensen håller UKÄ och studentkårerna på att systematisera en samverkan, i syfte att stärka studenters kunskap om och medverkan i UKÄ:s granskningar.

UKÄ producerar också vägledningar på olika rättsliga områden, vilket ger lärosäten och enskilda stöd i hur olika regler ska tolkas. Detta bör leda en likvärdigare tolkning av regelverket och färre klagomålsärenden vid lärosätena och på nationell nivå. Utöver de vägledningar som producerades 2018 har vägledningen Rättssäker examination stort genomslag i högskolesektorn och är den mest nedladdade publikationen på UKÄ:s webbplats. Vidare har UKÄ:s dagliga handläggning av tillsynsärenden stor betydelse för att upprätthålla rättssäkerheten på högskoleområdet, liksom det arbete som utförs i ÖNH och HAN med hjälp av det handläggningsstöd som nämnderna får av UKÄ. Genom att publicera nämndbeslut och tillsynsbeslut av principiellt intresse får detta också en vidare spridning i sektorn.

UKÄ har som JiM-myndighet arbetat med att integrera jämställdhetsfrågor i all utåtriktad verksamhet. En del i det är att jämställdhet numera är en bedömningsgrund i alla komponenter i kvalitetssäkringssystemet. I analyser har statistiken sedan länge varit könsuppdelad, men under de senaste åren har vi också gjort en mer kvalificerad analys av könsskillnader i flera rapporter. UKÄ:s arbete utgår från det nationella jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling. I dagsläget är det svårt att mäta måluppfyllelsen, men på längre sikt kan vårt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i den ordinarie verksamheten få effekter inom sektorn för högre utbildning.

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr.

	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram i Riksgälden					
Beviljad i regleringsbrevet	16 500	21 000	18 000	18 000	18 000
Utnyttjad	11 651	11 616	13 822	8 774	9 450

Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad i regleringsbrevet	13 000	17 035	17 035	17 035	17 035
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Räntekontot					
Ränteintäkter	57	67	51	23	57
Räntekostnader	103	94	55	40	51

Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Utfall	448	79	599	993	393

Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrevet	4 336	4 122	4 077	4 089	4 069
Utnyttjad kredit	0	0	0	0	0

Anslagssparande					
Anslag 16:02:001 ap.1	6 113	4 325	4 746	3 519	7 524
- varav in-tecknat			0	0	0

Personal					
Antal årsarbetskrafter	79	79	81	79	77
Medelantal anställda*	90	93	93	93	79
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 794	1 716	1 616	1 691	1 599

Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	0
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

* UKÄ har uppmärksammat en osäkerhet kring medeltalet anställda. Medelantalet är högt och inkluderar eventuellt tjänstlediga. Uppgifterna erhålls från Arbetsgivarverket.

Resultaträkning

Belopp i tkr.

	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	142 524	136 933
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	448	79
Intäkter av bidrag	3	2873	2 240
Finansiella intäkter	4	57	69
Summa verksamhetens intäkter		145 903	139 320
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-87 609	-85 754
Kostnader för lokaler		-9 756	-9 672
Övriga driftkostnader	6	-43 516	-39 256
Finansiella kostnader	7	-112	-103
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 910	-4 536
Summa verksamhetens kostnader		-145 903	-139 320
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		269	529
Lämnade bidrag	8	-269	-529
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Belopp i tkr.

TILLGÅNGAR	Not	2018-12-31	2017-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	7 119	8 404
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	10	390	521
Summa immateriella anläggningstillgångar		7 509	8 924
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	11	631	1 562
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	12	2 922	2 027
Summa materiella anläggningstillgångar		3 553	3 590
Fordringar			
Kundfordringar		0	2
Fordringar hos andra myndigheter	13	1 615	1 990
Summa kortfristiga fordringar		1 615	1 992
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	14	2 253	2 207
Summa periodavgränsningsposter		2 253	2 207
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-5 937	-4 125
Summa avräkning med statsverket		-5 937	-4 125
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden		20 353	21 049
Kassa och bank		1 649	665
Summa kassa och bank		22 003	21 714
Summa tillgångar		30 995	34 302

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2018-12-31	2017-12-31
Myndighetskapital	16		
Statskapital	17	150	150
Kapitalförändring enligt resultat		0	0
Summa myndighetskapital		150	150
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	269	307
Övriga avsättningar	19	1 112	967
Summa avsättningar		1 381	1 274
Skulder m.m.			
Lån i Riksgälden	20	11 651	11 616
Skulder till andra myndigheter	21	5 380	5 468
Leverantörsskulder		3 504	6 518
Övriga kortfristiga skulder	22	2 039	2 131
Summa kortfristiga skulder m.m.		22 574	25 733
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	4 704	6 735
Oförbrukade bidrag	24	2 186	411
Summa periodavgränsningsposter		6 890	7 146
Summa kapital och skulder		30 995	34 302

Anslagsredovisning

Utfall 1 januari–31 december 2017, belopp i tkr.

Anslag/Anslagspost	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
16:02:001 ap.1 Universitetskanslers- ämbetet (ram)	25	4 325	144 539	-203	148 661	-142 548	6 113
Summa		4 325	144 539	-203	148 661	-142 548	6 113

Anslagskredit anslag 16:02:001 ap.1 enligt regleringsbrev är 4 336 tkr.

Kommentar till anslagsredovisningen

Utgående överföringsbelopp hamnar på 6,1 mnkr vilket är cirka 1 mnkr mer än senaste prognosen. Avvikelse i anslagsförburking kan hänföras till prognostiserade ersättningar till bedömarna. Det främsta skälet till överskottet beror på att Universitetskanslersämbetet hade ett ingående disponibelt anslagssparande från tidigare år med 4,1 mnkr, samt del finansiering av tjänster med bidrag.

Tilläggsupplysningar och noter

Tilläggsupplysningar

Kommentar till noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV:s) föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 4 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har periodiseringsposter huvudsakligen bokförts med belopp överstigande 50 tkr.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2017, 200 tkr, har år 2018 minskat med 24 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Som immateriella anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser.

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar avseende dataprogram med anskaffningsvärde på 100 tkr redovisas som anläggningstillgång. För egenutvecklade system ska utvecklingsutgiften uppgå till minst 300 tkr. Som materiella anläggningstillgångar redovisas maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 100 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet.

Myndigheten är uppsagd för omförhandling av hyran från nuvarande hyresvärd och letar aktivt efter nya lösningar. Med anledning av ovisshet kring framtida lokaler har myndigheten nedskrivit värde på anläggningar tillhörande gruppen förbättringsutgifter på annans fastighet med 754 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Datorer och kringutrustning	3 år
Kontorsmaskiner och inventarier	4 år
Egenutvecklade dataprogram	5 år
Köpta licenser och rättigheter	5 år
Möbler med mera	5 år

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Uppgift om sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid.

Sjukfrånvaro, procent av ordinarie arbetstid.

	2018	2017	2016	2015
Total sjukfrånvaro	2,53	2,62	2,37	1,56
Sjukfrånvaro, kvinnor	2,68	3,08	2,53	1,95
Sjukfrånvaro, män	2,26	1,77	2,10	0,95
Sjukfrånvaro, -29 år *	-	-	-	-
Sjukfrånvaro, 30-49 år	1,97	1,90	1,98	1,58
Sjukfrånvaro, 50-år	3,18	3,50	2,71	1,35
Andel långtidssjukfrånvaro ** av samtlig sjukfrånvaro	24,01	32,5	16,07	19,92

Den totala sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

* Sjukfrånvaro särredovisas inte för denna grupp eftersom uppgifterna kan härledas till enskilda individer.

** Sjukfrånvaro under en sammanhängande tid om 60 dagar eller mer.

Den totala sjukfrånvaron vid UKÄ har minskat något men ligger väl under den genomsnittliga frånvaron på statliga myndigheter (Sjukfrånvaro i staten 2016, statskontoret, Dnr. 2017/57-5). Myndigheten arbetar strategiskt med friskvård och organisatorisk och social arbetsmiljö bland annat i syfte att minska frånvaron.

Uppgifter om ledande befattningshavare

– uppgift enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

I tabellen nedan redovisas utbetald ersättning (löner, arvoden samt skattepliktiga förmåner) 2015–2016 till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller aktiebolag.

Uppdrag och ersättning (tkr).

	2018
Anders Söderholm, Generaldirektör	1 442
Styrelseledamot i Nord Universitet	
Ordförande i Stiftelsen Längmanska kulturfonden	
Johan Alvfors	-
Karin Boson	5
Styrelseledamot i SFS - DK	
Anna - Karin Hatt	3
Styrelseledamot och VD, Almega AB	
Styrelseledamot och ledamot i finansutskottet, Alecta	
Förbundsdirektör / styrelseledamot för Almega Tjänsteförbunden	
Styrelseledamot Trygghetsrådet TRR	
Styrelseledamot Trygghetsstiftelsen TSL	
Styrelseledamot Forskningsinstitutet Ratio	
Styrelseledamot Castellum AB	
Ledamot i ersättningsutskottet	
Sigbritt Karlsson	5
Styrelseledamot Vinnova	
Styrelseledamot Arbetsgivarverket	
Styrelseledamot SIO - Re:source	
Expert i Energimyndighetens forskningsprogram Elektra	
Caroline Sjöberg	3
Styrelseledamot Mittuniversitetet	
"Styrelseledamot Styrelsen för Swedbanks vetenskapliga pris (Mångbergs Minne) "	
Styrelseledamot Kåpans överstyrelse	
Sven Stafström	2
Generaldirektör och ledamot i Vetenskapsrådets styrelse	
Ledamot i styrelsen för Vetenskap och Allmänhet	

Uppdrag och ersättning (tkr). (forts.)

2018

Ledamit i ESS Council

Ledamot i styrelsen för Fulbright Sweden

Jens Oddershede

3

Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd

VELUX FONDEN

Præsidiat vedrørende Reformationens 500 års jubilæum

Faaborg Gymnasium

Fjord & Bælt Centret NATURAMA

Norges Miljø- og Biovidenskabelige Universitet

Maria Lantz

2

ledamot i programrådet för Energi och Design, Energimyndigheten

ledamot i insynsrådet, - Länsstyrelsen i Stockholm

styrelseledamot, - Sveriges Universitet och Högskoleförbund SUHF

Transit styrelse - ledamot

Statens konstråd (Insynsråd)

Styrelseledamot i WaterAid

Ordförande i styrelsen för Swetox (from 1 juli)

Ordförande i styrelsen för MistraEviEm

Noter

Belopp i tkr.

RESULTATRÄKNING		2018	2017
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	142 524	136 933
	Summa	142 524	136 933

Enligt anslagsredovisningen

Skillnaden mellan "intäkter av anslag" och "nettoutgifter" enligt anslagsredovisningen är 24 tkr och beror på att semesterlöneskulden har minskat som intjänats före år 2009.

Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen

Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	448	69
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	10
	Summa	448	79

* Ökningen 2018 avser intäkter av rättssäkerhetskonferens.

Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	2 873	2 240
	Summa	2 873	2 240

Bidrag har erhållits från Kammarkollegiet gällande kompetensförsörjningsfrågor i hälsa och sjukvården, studentkonferens och nordiska minterrådets konferens.

Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	57	67
	Övriga finansiella intäkter	0	1
	Summa	57	69

Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	54 321	52 468
	Varav lönekostnader ej anställd personal	6951	7832
	Sociala avgifter	30 722	30 189
	Övriga kostnader för personal	2 566	3 097
	Summa	87 609	85 754

Lönekostnader ökat med anledning av lönerevision, friskare personal och nyrekrytering.

Belopp i tkr.

RESULTATRÄKNING (forts.)		2018	2017
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	305	258
	Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	64	0
	Resor, representation, information	4 827	3 558
	Köp av varor	656	1 487
	Köp av tjänster	37 619	33 908
	Övrigt	45	44
	Summa	43 516	39 256

Kostnadsökning avser framför allt inhyrd konsulter och fler konferenser inklusive Nordiska ministerrådet och studentkonferens.

Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	103	94
	Övriga finansiella kostnader	8	9
	Summa	112	103

Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till andra EU - länder	269	529
	Summa	269	529

UKÄ har erhållit EU - bidrag från Universitets - och höskolerådet gällande en ERASMUS ansökan om mänskliga rättigheter. Som koordinator betalar UKÄ ut bidrag till andra deltagare. Projektet beräknas vara klart 2019.

Belopp i tkr.

BALANSRÄKNING		2018-12-31	2017-12-31
Not 9	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	28 597	26 393
	Årets anskaffningar	1 107	2 204
	Summa anskaffningsvärde	29 704	28 597
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-20 193	-17 908
	Årets avskrivningar	-2 392	-2 286
	Summa ackumulerade avskrivningar	-22 586	-20 193
	Utgående bokfört värde	7 119	8 404
Not 10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	2 522	2 120
	Årets anskaffningar	0	651
	Årets försäljningar / utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-249
	Summa anskaffningsvärde	2 522	2 522
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 001	-2 120
	Årets avskrivningar	-130	-130
	Årets försäljningar / utrangeringar, avskrivningar	0	249
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 131	-2 001
	Utgående bokfört värde	390	521
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	3 140	3 140
	Årets anskaffningar	329	0
	Summa anskaffningsvärde	3 469	3 140
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 577	-1 096
	Årets avskrivningar	-506	-481
	Årets nedskrivningar	-754	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-2 838	-1 577
	Utgående bokfört värde	631	1 562
Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	16 071	16 888
	Årets anskaffningar	2 081	150
	Årets försäljningar / utrangeringar, anskaffningsvärde	-156	-967
	Summa anskaffningsvärde	17 996	16 071
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-14 044	-13 373
	Årets avskrivningar	-1 127	-1 637
	Årets försäljningar / utrangeringar, avskrivningar	96	966
	Summa ackumulerade avskrivningar	-15 074	-14 044
	Utgående bokfört värde	2 922	2 026

Belopp i tkr.

BALANSRÄKNING (forts.)		2018-12-31	2017-12-31
Not 13	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	1 612	1 986
	Kundfordringar hos andra myndigheter	2	4
	Summa	1 615	1 990
Not 14	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	2 194	2 148
	Övriga förutbetalda kostnader	58	58
	Summa	2 253	2 207
Not 15	Avräkning med statsverket		
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-4 325	-4 746
	Redovisat mot anslag	142 548	137 150
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-144 539	-137 398
	Återbetalning av anslagsmedel	203	669
	Fordringar / Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-6 113	-4 325
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	200	417
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-24	-217
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	176	200
	Summa Avräkning med statsverket	-5 937	-4 125
Not 16	Myndighetskapital		
	Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell.		
Not 17	Statskapital		
	Statskapital med avkastningskrav avseende konst	150	150
	Årets förändring	0	0
	Utgående balans	150	150
	Avser konst som överförts från statens konstråd		
Not 18	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	307	840
	Årets pensionkostnader	375	-129
	Årets pensionsutbetalningar	-413	-404
	Utgående avsättning	269	307

Belopp i tkr.

BALANSRÄKNING (forts.)		2018-12-31	2017-12-31
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	967	810
	Årets förändring	146	157
	Utgående balans	1 112	967
	Summa avsättningar	1 381	1 274

Myndigheten bedömer att de lokala omställningsmedlen till en viss del kommer att användas under 2019.

Not 20	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	11 616	13 822
	Under året nyupptagna lån	4 111	2 313
	Årets amorteringar	-4 075	-4 519
	Utgående balans	11 651	11 616
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	16 500	21 000

Not 21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	88	20
	Arbetsgivaravgifter	2 032	1 762
	Leverantörsskulder andra myndigheter	3 260	3 686
	Summa	5 380	5 468

Not 22	Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	2 037	1 737
	Personalens pensionsavgifter	3	0
	Övrigt	-1	394
	Summa	2 039	2 131

Not 23	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	3 415	3 187
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	118	1 896
	Övriga upplupna kostnader	1 171	1 651
	Summa	4 704	6 735

Myndigheten har hunnit betala ut arvoden till uppdragstagare innan årsskiftet därav lägre upplupna kostnader jämfört med 2017.

Belopp i tkr.

BALANSRÄKNING (forts.)		2018-12-31	2017-12-31
Not 24	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	2 186	411
	Summa	2 186	411

Varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:			
	Inom tre månader	745	0
	Mer än tre månader till ett år	1 440	411
	Mer än ett år till tre år	0	0
	Mer än tre år	0	0
	Summa	2 186	411

UKÄ har erhållit ett EU - bidrag från Universitets - och högskolerådet gällande en ERASMUS ansökan om mänskliga rättigheter. Projektet beräknas vara klart 2019.

ANSLAGSREDOVISNING		2018-12-31	2017-12-31
Not 25	Uo 16 02:1 Ramanslag		
	Utbildning och universitetsforskning		

Enligt regleringsbrevet disponeras en anslagskredit på 4 336 tkr.

Under året har myndigheten inte utnyttjat krediten.

Universitetskanslersämbetet får disponera 4 122 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning 137 398 tkr enligt regleringsbrevet.

Anslaget är räntebärande.

Myndighetschefens underskrift

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och Universitetskanslersämbetets ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2019

Anders Söderholm
Generaldirektör

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

